

Ocena ryzyka samobójstwa u osób z zaburzeniami psychicznymi

Wojewódzki szpital dla nerwowo i psychicznie chorych w Świeciu

Oddział IIIa/IIIAC

Lekarz Yana Mikhailava

26.11.2024

Definicja "samobójstwa"

- ▶ Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) w 1986 r. określiła samobójstwo, jako "akt o skutku śmiertelnym, który zmarły ze świadomością i oczekiwaniem takiego skutku zaplanował i wykonał w celu spowodowania zmian przez siebie pożądanых".

Samobójstwa a zaburzenia psychiczne

- ▶ 90% osób, które popełniły samobójstwo, miało przynajmniej jedną diagnozę psychiatryczną
- ▶ Osoby chorzy na schizofrenię, z zaburzeniami depresyjnymi, uzależnieniami i zaburzeniami osobowości są grupą szczególnie zagrożoną samobójstwem
- ▶ Według statystyk jednemu zgonowi z powodu samobójstwa odpowiada od 8 do 25 prób samobójczych
- ▶ Szacuje się że w przypadku zaburzeń psychicznych ryzyko samobójstwa jest 10-krotnie większe niż w populacji ogólnej

Metody oceny ryzyka samobójstwa

- ▶ Wywiad kliniczny
- ▶ Skale oceny ryzyka samobójstwa
- ▶ Obserwacja zachowań pacjenta
- ▶ Konsultacja z rodziną i bliskimi

Skale oceny ryzyka samobójstwa

- ▶ Skala samobójczych ideacji (SSI) Becka
- ▶ skala oceny nasilenia myśli i tendencji samobójczych w schizofrenii (InterSePT)
- ▶ skala depresji Hamiltona
- ▶ podskala C z MINI (Mini International Neuropsychiatric Interview)
- ▶ skala oceny i intensywności kryzysu samobójczego [Suicidal Crisis Syndrome – SCI]
- ▶ Skala Columbia
- ▶ kwestionariusz opinii o samobójstwie (Suicide Opinion Questionnaire – SSQ)
- ▶ kwestionariusz postawa wobec samobójstwa (Suicide Attitude Questionnaire – SUIATT)
- ▶ skala intencji samobójczych Pierce'a
- ▶ skala tendencji samobójczych
- ▶ ocena pielęgniarska ryzyka popełnienia samobójstwa
- ▶ Suicide Attempt Self-Injury Interview
- ▶ Immediate Action Protocol
- ▶ skala Harkavy Asnis
- ▶ Adult Suicidal Ideation Questionnaire
- ▶ Positive and Negative Suicide Ideation Inventory
- ▶ Suicidal Behaviors Questionnaire-Revised
- ▶ Risk Assessment Suicidality Scale
- ▶ Cultural Assessment of Risk for Suicide

Skala samobójczych ideacji (Scale for Suicidal Ideation [SSI])¹⁵ oraz Skala samobójczych ideacji Becka (Beck Scale for Suicide Ideation [BSS]).

- ▶ Skale te mogą być używane w leczeniu ambulatoryjnym, szpitalnym, w warunkach ostrego dyżuru i opiece pozapsychiatrycznej
- ▶ Skala SSI (wypełniana przez lekarza) była podstawą stworzenia skali BSS (kwestionariusz samooceny)
- ▶ Obie zawierają te same 21 punktów ocenianych w skali Likerta (0 – brak, 2 – maksymalne nasilenie)

Skala samobójczych ideacji (Scale for Suicidal Ideation [SSI])¹⁵ oraz
Skala samobójczych ideacji Becka (Beck Scale for Suicide Ideation [BSS]).

- Skala ocenia nasilenie myśli i tendencji samobójczych w ciągu ostatniego tygodnia
- Wypełniana jest w całości **tylko w razie pozytywnej odpowiedzi na jedno z pięciu pytań początkowych**
  - Wynik się mieści w przedziale 0-38 punktów
  - Im wyższy wynik w skali, tym większe ryzyko
- Każda odpowiedź inna niż 0 powinna być brana pod uwagę.

Podskala C z MINI (Mini International Neuropsychiatric Interview)

Ryzyko niskie

- Bierne pragnienie śmierci
- Myśli o autoagresji (samookaleczeniu)
- Próba samobójcza w wywiadzie

Ryzyko średnie

- Myśli o samobójstwie
- Myśli o autoagresji (samookaleczeniu) i próba samobójcza w wywiadzie

Ryzyko wysokie

- Plany samobójstwa
- Stan po próbie samobójczej

Punkt 3 skali depresji Hamiltona

Ocena myśli i tendencji S u chorych na depresję

- 0 - nie stwierdza się myśli S
- 1- poczucie, że nie warto żyć, ale nie ma pragnienia śmierci
- 2 - pragnienie śmierci, np.. drogą naturalną
- 3 - pacjent rozważa odebranie sobie życia
- 4 - w ciągu kilku dni przed badaniem próba S

Skale oceniające ryzyko samobójstwa w schizofrenii

- ▶ Skala oceny ryzyka samobójstwa w schizofrenii (Schizophrenia Suicide Risk Scale <SSRS>)
- ▶ Skala oceny nasilenia myśli i tendencji samobójczych w schizofrenii (InterSePT Scale for Suicidal Thinking <ISST>)

Skala oceny ryzyka samobójstwa w schizofrenii (Schizophrenia Suicide Risk Scale<SSRS>)

- ▶ Skala zawiera 12 punktów opracowanych na podstawie Skali samobójczych ideacji
- ▶ ISST została wprowadzona i wstępnie oceniona podczas badania skuteczności **olanzapiny** i **klozapiny** w prewencji zachowań samobójczych u chorych na schizofrenię i zaburzenia schizoafektywne

Skala oceny nasilenia myśli i tendencji samobójczych w schizofrenii (InterSePT Scale for Suicidal Thinking <ISST>)

- ▶ Największą wagę na tej skali ma punkt 8 odnoszący się do prób samobójczych w wywiadzie.
- ▶ Skala zawiera 25 punktów i składa się z dwóch części.
- ▶ Pierwsza dotyczy danych z wywiadu (punkty 1-13) wypełnianych na podstawie danych z historii choroby, informacji od personelu medycznego, część druga (punkty 14-25) oceniająca aktualny stan składa się głównie ze **skali depresji Calgary**.
- ▶ Maksymalna liczba punktów w pierwszej części wynosi 50 a w drugiej 40
- ▶ Służy do oceny ryzyka krótkoterminowego (około miesiąca po badaniu), ale znaczna część z punktów zawartych w tej skali odnosi się do stanu

Skala SAD PERSONS

► Akronim oceniający 10 czynników ryzyka:

- **S** – Sex (płeć)..... **mięska**.....0-1
- **A** – Age (wiek)..... **<19 lub >45 lat**.....0-1
- **D** – Depression (depresja)..... **objawy depresyjne** 0-1
- **P** – Previous attempt (poprzednia próba samobójcza)..... **próba samobójcza w wywiadzie**.....0-1
- **E** – Ethanol use (nadużywanie alkoholu)..... **współistnienie F10.2**.....0-1
- **R** – Rational thinking loss (utrata zdrowego rozsądku)..... **zaburzenia psychiczne** 0-1
- **S** – Social support (wsparcie społeczne)..... **brak wsparcia**.....0-1
- **O** – Organized plan (zorganizowany plan)..... **brak planów na życie**.....0-1
- **N** – No spouse (brak współmałżonka)..... **samotność**.....0-1
- **S** – Sickness (choroba)..... **współistniejąca choroba somatyczna**.....0-1

Skala SAD PERSONS

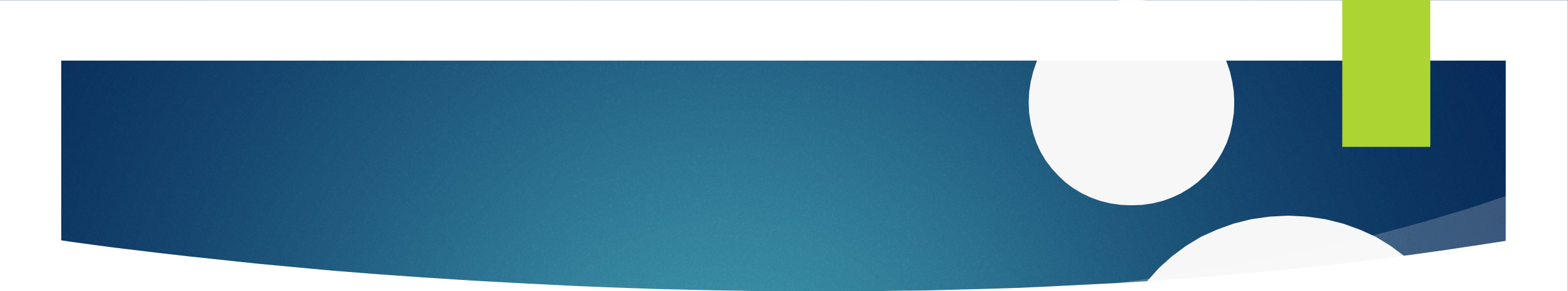
Postępowanie w zależności od wyniku:

- ▶ 1-2 punkty - pacjent wraca do domu + wizyta kontrolna
- ▶ 3-4 punkty - wizyta kontrolna w najbliższym terminie
- ▶ 5-6 punktów - rozważenie hospitalizacji
- ▶ 7-10 punktów - wskazana hospitalizacja

Skala Columbia

Skala wymagająca pogłębionych badań:

- 1. Pragnienie śmierci.
- 2. Myśli samobójcze aktualnie
- 3. Myśli na temat metody samobójstwa.
- 4. Tendencje do działania samobójczego.
- 5. Gotowy do realizacji plan popełnienia samobójstwa.
- 6. Zachowania samobójcze w przeszłości.

„Oszacowanie ryzyka samobójstwa w punkcie kulminacyjnym oceny samobójstwa jest kwintesencją **oceny klinicznej**, ponieważ w żadnym badaniu nie zidentyfikowano jednego konkretnego czynnika ryzyka lub zestawu czynników ryzyka **jako specyficznego** predykcji samobójstwa lub innych zachowań samobójczych”.

Z Wytycznych postępowania Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego dotyczących oceny i leczenia pacjentów z zachowaniami samobójczymi, strona 24

Bibliografia:

- 1) *Neuropsychiatria. Przegląd Kliniczny Review of Clinical Neuropsychiatry VOL. 8 (NR 4)/2016: 154-161*
- 2) *Psychiatria po Dyplomie • Tom 7, Nr 4, 2010*
- 3) *Młodożeniec A, Jarema M, Szafranski T. Polska wersja skali do oceny obecności i nasilenia myśli i tendencji samobójczych u chorych na schizofrenię. Suicydologia. 2010; tom V-VI:15-29.*
- 4) *Brodniak W.A. Ocena ryzyka zachowań samobójczych wśród osób z zaburzeniami psychicznymi. Analiza porównawcza wybranych badań z lat 2000–2006. Suicydologia 2007; 83–87*
- 5) *M Jarema - Psychiatria Polska, 2018*
- 6) *B Łoza, M Polikowska - Neuropsychiatria. Przegląd kliniczny, 2016*
- 7) *Wytyczne postępowania Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego dotyczących oceny i leczenia pacjentów z zachowaniami samobójczymi, strona 24*

The background is a solid dark blue color. It features several white circles of varying sizes scattered across the frame. In the top right corner, there is a vertical lime green rectangle. The text "Dziękuję za uwagę :)" is centered in a white, sans-serif font.

Dziękuję za uwagę :)